

SLOVENSKA ZVEZA ZA
JAVNO ZDRAVJE, OKOLJE
IN TOBAČNO KONTROLO

NVO varujejo naše zdravje

E-NOVICE / Januar 2021

www.facebook.com/szotk
www.zadihaj.net
www.nvozdравje.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

MESTNA OBČINA MARIBOR

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM.

Vsebina:

- [novice mreže NVO za zdravje in ostale novice](#)
- [zanimive novice s področja zdravja in okolja po svetu](#)
- [napovednik dogodkov na področju zdravja in okolja](#)
 - [razpisi na področju zdravja in okolja](#)

NOVICE MREŽE NVO ZA ZDRAVJE IN OSTALE NOVICE

- [Naša podpora EU4Health je obrodila sadove: sprejet proračun v višini 5,1 MRD](#)

EU4Health je odgovor EU na COVID-19, ki je močno vplival na zdravstveno osebje, paciente in zdravstvene sisteme v Evropi. Z vlaganjem 5,1 milijarde EUR, ki je tako postal največji zdravstveni program doslej v denarju, bo EU4Health zagotovil sredstva državam EU, zdravstvenim organizacijam in nevladnim organizacijam. Financiranje bo odprto za prijave leta 2021.

- [Podpora evropski strategiji za otrokove pravice 2021-2024](#)

Zaščita otrokovih pravic je cilj Evropske unije, je vodilno načelo za delovanje institucij in organov EU ter držav članic EU. Evropska komisija trenutno pripravlja novo strategijo o otrokovih pravicah. Strategija bo zagotovila politični okvir za ukrepe EU na področju otrokovih pravic. Predstavila bo ukrepe (zakonodajo, politiko, financiranje itd.) na ravni EU, ki prispevajo k zaščiti otrokovih pravic. Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobakno kontrolo je sopolisnica v javni razpravi.

- [Javna podpora ukrajinski protitobačni zakonodaji](#)

Podprli smo Center za zagovorništvo LIFE v Ukrajini, ki se zavzema za celovit zakon o nadzoru tobaka, ki je trenutno v obravnavi v ukrajinskem parlamentu.

- [Postali smo člani Roma Health Network](#)

Roma Health Network je prostovoljna mreža, ki ni zakonsko določena in jo je leta 2018 ustanovila Evropska zveza za javno zdravje (EPHA) po 12. srečanju evropske platforme za vključevanje Romov. Vključuje organizacije, ki sodelujejo z romskimi skupnostmi v Evropi in se ukvarjajo z družbenimi dejavniki zdravja, temeljnimi pravicami in dostopom do pravic in storitev za izboljšanje zdravja Romov z raziskavami, zagovorništvom, razvojem politike, spremljanjem in organiziranjem skupnosti.

- [Apel poslancem: glasovali smo za ohranitev Sklada za NVO](#)

- [10. december - Dan človekovih pravic](#)

Udeležili smo se razprave o otrokovih pravicah v EU. Veliko je bilo govora o napetih odnosih v družinah, saj se je stanje zaradi epidemije močno spremenilo. Otroci so dostikrat žrtve domačega nasilja, saj so starši pod stresom in se ne znajdejo najbolje med vsemi dodatnimi obveznostmi, ki jih je prinesel današnji čas. Velikokrat imajo tudi osebne stiske, saj so jim bili ukinjeni vsi stiki z vrstniki v živo in ostalimi osebami katerim bi lahko zaupali svojo stisko. Poslabšalo se jim je duševno stanje. Različne države ponujajo tudi pomoč preko spleta, a velikokrat tudi ta ne nadomesti osebnega stika.

- Sodelovanje z NIJZ glede medijske kampanje

V mesecu decembru in mesecu januarju smo sodelovali z NIJZ pri informiranju in ozaveščanju prebivalstva Sloveniji v povezavi s COVID-19.

- Vabilo na konferenco ob Svetovnem dnevu boja proti raku, 3. februar med 10.00 in 14.00

Vljudno vabljeni na konferenco ob obeležju "Svetovnega dne boja proti raku 2021 - preventiva in zmanjšanje tveganj #JazSemInJazBom", ki jo bomo zaradi trenutne situacije povezavi s COVID-19 izvedli preko videokonferenčnega programa Zoom, skupaj s Fakulteto za zdravstvo Angele Boškin.

Podprimo izbiro zdravega življenjskega sloga in strategije preventive. Zmanjšajmo lastno tveganje.

Prijavnico na spletni dogodek in program najdete [tukaj](#).

WEBINARJI IN KONFERENCE:

[3. december 2020, 9.00 – 15.30h, Obvladovanje raka v času COVID-19 v luči preventive \(seminar\) In Memoriam Dušan Reje](#)

15.000 ljudi letno ima raka. Vodilni 1. vzrok smrti pri moških in 2. pri ženskah. Tobak je najpomembnejši samostojni dejavnik, ki škoduje zdravju. V Sloveniji za posledicami kajenja umre letno kar 3.000 ljudi (»Brez kajenja, bo več življenja«). Soočamo se s pandemsko izčrpanostjo, kar pomeni, da nam upada motivacija, da bi popolnoma upoštevali in sledili Covid ukrepom ter tako zaščitili sebe in druge. Rakavi bolniki ne upajo na zdravljenje, nekaterim je bilo zdravljenje celo prekinjeno zaradi pandemije in tako se jim je zdravstveno stanje poslabšalo. Ključnega pomena so področja: izobraževanja ciljnih skupin (čim prej odkrivanje raka), povezovanje (strokovnjakov in NVO), zagovorništvo (za učinkovitejšo obvladovanje bremena raka v družbi), zbiranje sredstev (za potrebe pri obvladovanju raka in za izobraževanje), predvsem pa preventiva. Predstavitev aplikacije Wasaby. Fizična aktivnost je kot zdravilo, ostanite aktivni in zdravi, poskrbite zase, še posebej v času pandemije.

[3. december 2020, 10.00-16.00h, EPHA General Assembly](#)

Preleteli smo teme: Common agricultural Policy, Beating Cancer plan January 2021, Farm to Fort strategy, awareness Week on Alcohol Related Harm (Webinar dates for Alcohol and cancer, Alcohol and covid, Alcohol and Health Policies in Europe), WHO Publications (Alcohol consumption and sustainable development), Food Policy Coalition, Food Security and Nutrition, Children Rights. BASECAMP.

[10. december 2020, 9.00-13.00h, spletno Strokovno srečanje programa SVIT \(NIJZ\)](#)

Kljub epidemiološki situaciji povezani s COVID-19 Program Svita še naprej deluje. 14.10.2020 je Ministrstvo za zdravje objavilo odredbo o začasnih ukrepih na področju organizacije zdravstvene dejavnosti zaradi zagotavljanja neodločljive obravnave pacientov (Uradni list št. 142/20), med katerimi je kot izjema (št. 2525) navedlo presejalne programe za odkrivanje predrakavih sprememb in raka.

[16. december, 14.00h, NCD Voices in the Decade of Action - Realizing Rehabilitation in Healthcare for NCD](#)

Alkohol (Wim van Dalen, NL): Alkoholna industrija je v prvi meri marketinška industrija, marketing lahko omogoči uporabniku, da se sam odloči, hkrati pa mu narekuje kako se naj odloči. Digitalni mediji imajo moč vpliva in angažiranosti na uporabnika. Alkoholna industrija vse preveč izkorišča izraz »odgovorno pitje« na delovnem mestu za npr. bolj sproščeno delovno vzdušje. YHO: V času Covid-a se je zelo povečalo pitje alkohola, predvsem med mladimi. Glede na to, da alkohol ni bistvenega pomena za preživetje, bi lahko ta čas namenili preventivi, namesto promociji in ga ukinitili iz prodajnih trgovin z primarnimi živili za preživetje. Alkoholna industrija se ves čas pretvarja, da dela v skladu z zaščito uporabnika in pod to pretvezo neetično promovira pitje alkohola.

MLADI se danes soočajo z velikimi izzivi, še posebej v času epidemije, saj so unverte v storitve večinoma zaprte. Tako so nekateri prikrajšani za izobraževanje, druženje, fizične aktivnosti in lasten zaslužek za preživetje, kar pa zelo ogroža njihovo zdravstveno, predvsem pa mentalno zdravje. 71% vseh smrti med 30. in 69. letom starosti (globalno) je povzročena zaradi kronično nealezljivih bolezni. Države si prizadevajo, da do leta 2025 znižajo ta procent na 25%, kar bi lahko dosegli predvsem s pravilno prehrano in dieto, posledično pa bi se zmanjšala tudi debelost otrok oz. prebivalstva. Nikakor pa niso zanemarljive posledice onesnaženosti okolja (onesnaženost zraka, zvočna onesnaženost, kemikalije, onesnažena voda in tla), ki zelo pripomorejo k nastanku KNB. Najbolj ogrožena je depriktivirana populacija, a posledice nosimo vsi. Alkohol, tobak in ostale droge. Zaradi tobaka umre letno 8 milijona ljudi, zaradi alkohola 3 mio. ljudi. Vse se začne že v najstniškem obdobju in je lahko odpravljeno z dobro preventivo. Tako bi se izognili velikim ekonomskim in socialnim stroškom ter psihološkim posledicam, ki so povezane z odvisnostmi. S čim imamo pravzaprav opravka? Z inovativnim marketingom (kako pritegniti mladino), z normalizacijo »kulturnih norm« (kozarec vina ob družinskem kosilu), z lobiji in političnimi vplivi (neupoštevane zakonodaje), vpliv industrije (zavajanje uporabnikov zaradi napačnih informacij o škodljivosti produkta), zavajanje uporabnika in neetičnost poslovanja.

Udeleženi smo bili tudi na:

- [1. december 2020, 9.00-15.00h, ASH 2020 Town Hall](#)
- [2. december 2020, 13.00-14.30h, Tobacco Industry Tactics - ENSP-ECTC Conference](#)
- [3. december 2020, 13.00, Novel Tobacco Products: New Age of the Global Epidemic](#)
- [9. december 2020, 15.00-17.15, The Cost of Tobacco: Decryptions and Levers for Action \(French Alliance Against Tobacco\)](#)
- [10. december 2020, 18.00, 2020 US Tobacco Industry Interference Index](#)
- [17. december 2020, Roundtable: the Road to a Smoke-Free Generation](#)

[Nazaj na vrh](#)

ZANIMIVE NOVICE S PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA PO SVETU

[Slaba kakovost zraka vsako leto povzroči več kot 400.000 prezgodnjih smrti v EU](#)

Novo poročilo je razkrilo, da je izpostavljenost drobnim trdnim delcem v letu 2018 povzročila približno 417.000 prezgodnjih smrti v 41 evropskih državah. Poročilo, ki ga je sestavila Evropska agencija za okolje (v nadaljevanju EEA), temelji na najnovejših podatkih o kakovosti zraka s 4.000 nadzornih postaj v Evropi (2018). Ugotovili so tudi zmanjšanje nekaterih onesnaževal zraka za do 60 odstotkov v številnih evropskih državah, kjer so bili spomladi na začetku pandemije koronavirusa izvedeni ukrepi za zaklepanje, vendar tudi ugotavljajo, da je bila dolgoročna izpostavljenost onesnaževal zraka posledično povzročitelj bolezni srca in ožilja ter dihal, ki sta bili opredeljeni kot dejavnika tveganja za smrt pri bolnikih s COVID-19. Kljub temu EEA poudarja, da povezave med onesnaženostjo zraka in resnostjo okužb s COVID-19 "niso jasne" in so potrebne nadaljnje epidemiološke raziskave. Poročilo obenem ugotavlja, da je treba za reševanje tega vprašanja še veliko storiti in da trenutno le štiri evropske države izpolnjujejo smernice Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) o kakovosti zraka.

[Svetovna zdravstvena organizacija \(WHO\) sprožila celoletno kampanjo za pomoč 100 milijonom ljudi, v nameri da opustijo tobak](#)

Zaradi pandemije COVID-19 je več milijonov uporabnikov rabe tobaka reklo, da želijo prenehati. Kampanja bo podprla vsaj 100 milijonov ljudi, ko se bodo skušali odpovedati tobaku. „Zavezati se odpovedi“ bo s spodbujanjem močnih politik opuščanja tobaka pomagalo ustvariti bolj zdrava okolja, ki so naklonjena opuščanju rabe tobaka; povečan dostop do storitev prenehanja; ozaveščanje o taktiki tobačne industrije in opolnomočenje uporabnikov tobaka za uspešne poskuse nehanja s pobudami „prenehaj in zmagaj“. SZO bo skupaj s partnerji ustvarila in vzpostavila digitalne skupnosti, v katerih bodo ljudje našli socialno podporo, ki jo potrebujejo. Poudarek bo na državah z visoko obremenitvijo, v katerih živi večina svetovnih uporabnikov tobaka (ZDA, Poljska, Ljudska republika Kitajska, Nemčija, Ruska federacija, Ukrajina in ostale).

[Zaradi manjše obdavčitve tobačnih izdelkov za segrevanje, državni proračuni izgubljajo ogromno denarja](#)

Proizvajalci tobačnih izdelkov »pritiskajo« na odločevalce da so njihovi HTP (heated tobacco products) izdelki obdavčeni manj kot običajne cigarete. Študije, ki so v veliki meri podprte s strani tobačne industrije, naj bi dokazovale, da so HTP izdelki manj škodljivi in zato bolj prijazni do uporabnikov. Predvsem na račun tega, da se pri uporabi HTP ne dogaja običajno gorenje/tlenje in se zato ne ustvarjajo določene substance, ki se ustvarjajo pri običajnem kajenju. Tudi EU nima enotnega pogleda na škodljivost, omejevanje in obdavčevanje HTP in je odločevanje o tem prepuščeno nacionalnim odločevalcem. Raziskave kažejo, da se zaradi uporabe HTP delež kadičev ne zmanjšuje bistveno. Prej nasprotno. Saj po HTP posegajo tudi ljudje, ki prej nikoli niso kadili in jim HTP predstavljajo bolj »zdravo« alternativo.

[Pitje alkohola slabi našo sposobnost boja proti bolezni COVID-19, 08. 12. 2020](#)

Pitje alkoholnih pijač se je med pandemijo bolezni COVID-19 zelo povečalo, tudi med mladostniki. Dokazano je, da nas alkoholne pijače NE bodo zaščitile pred okužbo z novim korona virusom in ga tudi ne bodo ozdravile. Z redno telesno vadbo in zdravim načinom prehranjevanja krepimo naš imunski sistem. Postanite odgovorni in poskrbite zase.

[Evropska mreža za preprečevanje kajenja in odvisnosti od tobaka \(ENSP\) je v letu 2020 objavila vrsto preglednic, smernic in drugega gradiva, še posebej na področju opuščanja rabe tobaka pri ranljivih skupinah.](#)

[Nazaj na vrh](#)

NAPOVEDNIK DOGODKOV S PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA

[Dan brez cigarete, 31. januar 2021](#)

Bolezni srca in ožilja v svetu umre več ljudi kot zaradi kateregakoli drugega vzroka smrti. Ne glede na resne in vsestranske posledice, ki jih za seboj pušča uporaba tobaka, javnost še vedno ne ve, da uporaba le-tega predstavlja vodilni vzrok za bolezni srca in ožilja. Pri kadičih se 2 do 4-krat poveča tveganje za nastanek koronarne srčne bolezni in nastanek kapi, medtem ko pasivno kajenje poveča tveganje za pojav srčno-žilnih bolezni za 20-30 %.

[Svetovni dan boja proti raku, 4. februar 2021](#)

Kdo stoji za svetovnim dnevom raka?

Svetovni dan boja proti raku je pobuda Zveze za mednarodni boj proti raku (UICC), največje in najstarejše mednarodne organizacije za boj proti raku, ki si prizadeva prevzeti vodilno vlogo pri sklicevanju, krepitvi zmogljivosti in zagovorniških pobudah, ki združujejo rakavo skupnost za zmanjšanje globalnega bremena raka, spodbujajo večjo pravičnost in nadzor nad rakom vključiti v svetovno agendo za zdravje in razvoj.

Vabilo k sodelovanju pri raziskavah:

[Raziskava o vplivu pandemije na življenje \(SI-PANDA\) 2020/2021](#)

[Kako bolezni COVID-19 vpliva na naše počutje?](#)

[Krvodajalska iniciativa](#) »Daruj energijo za življenje«

[Duševna pomoč](#), gradivo za [samopomoč](#) in [samoumiritev](#).

[Nazaj na vrh](#)

RAZPISI S PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA

[Sklad za inovacije: razpis za sofinanciranje inovacijskih nizkoogljicnih projektov](#)

Evropska komisija je objavila drugi razpis za zbiranje predlogov v okviru sklada za inovacije, programa za predstavitev inovativnih nizkoogljicnih tehnologij, ki se financira s prihodki od dražbe pravic do emisije iz sistema EU za trgovanje z emisijami.

Razpisuje: Evropska Komisija

Vrednost razpisa: 100 000 000 EUR

Znački in delaji financiranja: Prijava lahko projekta v vrednosti od 2 500 000 EUR do 7 500 000 EUR, sofinancira se do 50% uravničenih stroškov

Zneski in deleži financiranja: Prijavite lahko projekte v vrednosti od 2.500.000 EUR do 7.500.000 EUR, sofinancira se do 60 % upravičenih stroškov.

Upravičeni prijavitelji: Na razpis se lahko prijavijo pravne osebe javnega in zasebnega prava iz držav članic EU, Norveške in Islandije. Sodelujejo lahko tudi mednarodne organizacije. Glede drugih pogojev glej razpisno dokumentacijo.

Datum objave na razpisu.info: 7.12.2020

Rok prijave: 10.3.2021

Trajanje projekta: do 48 mesecev

[Program za pravosodje: razpis za sofinanciranje projektov v okviru politike EU na področju drog](#)

Generalni direktorat Evropske komisije za migracije in notranje zadeve je v okviru programa za pravosodje objavil javni razpis za sofinanciranje mednarodnih projektov v okviru politike EU na področju drog.

Razpisuje: Evropska komisija, Generalni direktorat za migracije in notranje zadeve

Vrednost razpisa: 2 499 000 EUR

Zneski in deleži financiranja: Prijavite lahko projekte v vrednosti nad 250 000 EUR, sofinancira se do 80% upravičenih stroškov.

Upravičeni prijavitelji: Na razpis se lahko prijavijo pravne osebe javnega in zasebnega prava (podrobnosti na povezavi).

Datum objave na razpisu.info: 3. 12. 2020

Rok prijave: 22. 4. 2021

Trajanje projekta: Do 24 mesecev

[Nazaj na vrh](#)

SLOVENSKA ZVEZA ZA JAVNO ZDRAVJE, OKOLJE IN TOBAČNO KONTROLO

Partizanska cesta 12, 2000 Maribor

TEL: +386 5 917 80 76

GSM: +386 51 317 113

Od prejemanja e-novic se lahko odjavite [tukaj](#)

Lahko pa nam pišete na elektronski naslov info@zadinaj.net

